

Науково-практична конференція

Видатні вчені
Подільського
ДАТУ

ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

100 років

АЛЕКСЕЄВА ОЛЕНА СЕМЕНІВНА

(25 квітня 1926р. - 16 вересня 2006 р.)

**видатний вчений-селекціонер, доктор
сільськогосподарських наук,
"Почесний професор" ПДАТУ, заслужений діяч науки і
техніки України,**

**засновник Проблемної науково-дослідної лабораторії гречки,
перетвореної в Науково-дослідний інститут круп'яних культур**

Закінчила Київський сільськогосподарський інститут (1950). Працювала на Тернопільській селекційно-дослідній станції (1950—1955); у НДІ землероб. і тваринництва західних областей України (1956—1971).

Від 1971 — у Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті (нині Подільський державний аграрно-технічний університет); професор, завідувач кафедри, зав. проблем. лаб. гречки (нині НДІ круп'яних культур; від 1997 — директор).

Академік О. С. Алексеева опублікувала понад 350 наукових праць, у тому числі монографії, навчальні та методичні посібники, брошури, плакати, листівки тощо. Видала 9 збірників наукових праць, підготувала 27 кандидатів наук та чотирьох докторів наук. Створила наукову школу вчених по селекції, насінництву та технології вирощування гречки (*Fagopyrum*).

За участю Алексеевої засновано Тернопільську науково-виробничої систему «Гречка» (1987), виведено й передано на сортовипробування 30 сортів гречки, 12 з яких районовано.

Неодноразово була учасником всесоюзних та республіканських Виставок та відмічалась Золотими і Срібними медалями.

НАГОРОДИ ТА ВІДЗНАКИ О.С. АЛЕКСЕЄВОЇ

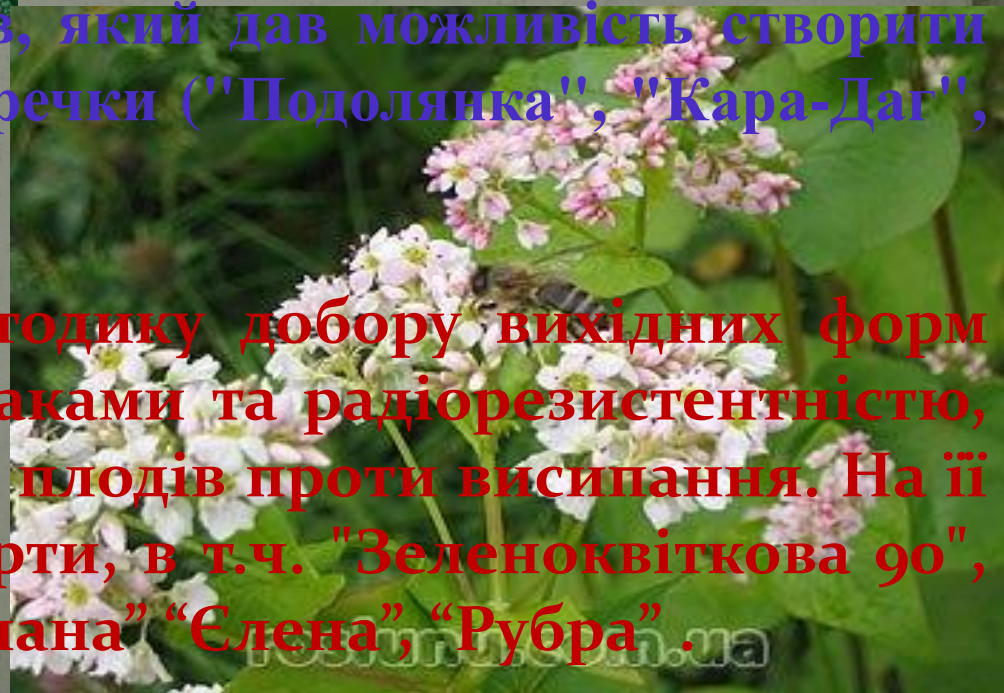
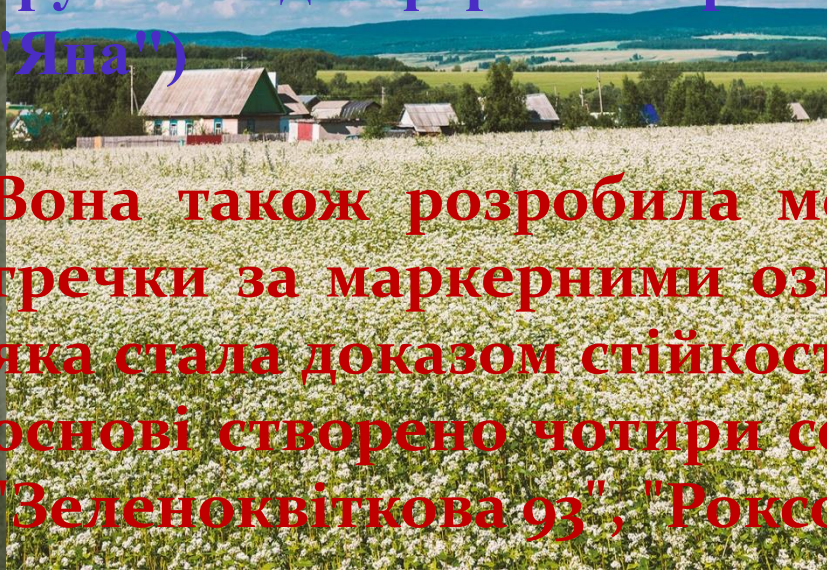
- 1970 - Нагороджена медаллю "За доблесный труд" 100-летия со дня рождения В.И.Ленина
- 1977 - Нагороджена Орденом Трудового Червоного Прапора
- 1981 - Нагороджена медалями "Ветеран труда", Срібною медаллю ВДНГ
- 1984 - Золотою медаллю ВДНГ
- 1994 - Диплом Лауреата нагороди Ярослава Мудрого Нагороджена Почесною грамотою Мінсільгосппрод України
- 1996 - Нагороджена Почесною грамотою Мінсільгосппрод України Почесною грамотою УААН, Почесною грамотою Хмельницької обласної держадміністрації
- 1997 - Нагороджена Почесною грамотою Міністерства агропромислового комплексу України, Почесною грамотою ВАК України
- 1998 - Нагороджена медаллю ім. М.Ломоносова, Почесною грамотою Державної комісії України по випробуванню та охороні сортів рослин
- 2001 - Нагороджена Почесною грамотою Міністерства аграрної політики України, Почесною грамотою УААН, Почесною грамотою Чернівецької обласної держадміністрації.

Олена Семенівна виконувала теоретичні та методичні розробки по селекції гречки і запропонувала нові методи створення вихідного матеріалу в селекції (на основі цих розробок створено сорти "Вікторія" і "Глорія")

О.С.Алексєєва розробила і застосувала в селекції гречки метод експериментального мутагенезу (цим методом створено сорти "Аеліта", "Лада", "Галлея", "Степова"), метод сумісної дії радіації та хімічних мутагенів, який дав можливість створити крупноплідні форми і сорти гречки ("Подольянка", "Кара-Даг", "Яна")

Вона також розробила методику добору вихідних форм гречки за маркерними ознаками та радіорезистентністю, яка стала доказом стійкості плодів проти висипання. На її основі створено чотири сорти, в т.ч. "Зеленоквіткова 90", "Зеленоквіткова 93", "Роксолана" "Єлена", "Рубра".

СОРТ ВІКТОРІЯ

Районований з 1969 року.

Середньостиглий. Вегетаційний період 75-90 діб, починає цвісти на 28-30 добу.

Висота рослин 90-100 см. Вузлів на стеблі 10, гілок – 4-6, в т.ч. першого порядку 3-4. Квітки і бутони блідо-рожеві, середнього розміру. Цвітіння дружнє. Плоди середнього розміру із слабовираженими крилами, коричневі з сірим відтінком, верхівка трохи витягнута. Маса зерна 1000 – 23-28 г, натура 608-645 г., вирівняність 64-76%, плівчастість 20-22%, вихід крупи 69-74%. В зерні міститься білку 15,5-18,0%, який має лізину 7г/100г, аргініну 11,4, триптофану 1,75г/100г.

Сума незамінних амінокислот 43,0, жиру 3,4-3,5%, крохмалю 74%, який відрізняється від крохмалю інших сортів високим вмістом амілази (28,5%). Каша розсипчаста, має високі смакові якості. Урожайність висока. Максимальний урожай - 38,5 ц/га Може вирощуватись в проміжних посівах.

Переваги сорту Вікторія: високий генетичний потенціал пластичності, стабільна урожайність, висока стійкість до хвороб.

Сорт Вікторія використаний, як вихідний матеріал в селекції сортів: Балада, Куйбишевська 85, Орлиця, Вікторія Подільська, Подолянка, Діадема, Асторія, Галея, Омега.

СОРТ ЄЛЕНА

В державному сортовипробуванні з 2001 року.

Рослини висотою 75-78см, вузлів на стеблі 9-10, добре облистяні, добре гілкуються, гілок 1-го порядку 2-2,5, суцвіть 22-25. Рослина компактна. Квітки і бутони блідо-рожеві, середнього розміру, цвітіння дружнє, плоди крупні, грані випуклі, крила слабо виражені. Форма звичайна, забарвлення коричневе з малюнком. Маса 1000 зерен 30-35г, вирівняність 87-92%, натура зерна 627г/л, плівчастість 22,0, вихід крупи 75%, вміст білку 14%.

Сорт середньостиглий. Вегетаційний період 80-86 днів, починає цвісти на 26-28 добу. Добре відвідується бджолами.

Сорт високоврожайний, в Степу на Новоодеській сортодільниці Миколаївської області у 2001 році врожайність становила 49,0ц/га.

Переваги сорту Єлена: придатний до вирощування в квітково-медоносному конвеєрі при сівбі від кінця квітня до середини липня.

СОРТ КАРА-ДАГ

Сорт виведений методом індивідуального добору із мутантної популяції сорту Вікторія обробленого гамма-променям (Вікторія 4 М 5 Гр.).

Районований з 1996 року.

Середньоранньостиглий. Вегетаційний період 74-75 діб, починає цвісти на 25-27 добу.

Висота рослин 80-90 см, вузлів на стеблі 8-9, гілок 3-5, в т.ч. 1-го порядку 3-4, суцвіть 17-23, вузол гілкування 2-3, форма рослини компактна.

Квітки білі, бутони блідо-рожеві, квітки крупні (8,8 мм).

Суцвіття продовгувате, або округле щільне довжиною 2-3 см.

Плоди крупні (відношення довжини і ширини плоду $1,5 \pm 0,01$) форма видовжена, крила виражені середньо, грані широкі.

Маса 1000 зерен 34,4-37,4 г, натура зерна 550 г, вирівняність 95-93,3%, плівчастість 24,7-25,3%, вихід крупи 73-75%. Вміст в зерні білка 12,9-14,6%, лізину 7,1-8,0 мг/100г, крохмалю 75%, жиру 2,7%.

Крупа і каша світло-коричневі, смакові якості відмінні.

Максимальний урожай 39,1 ц/га сорт дав в 1993 році на Синельниківській сортодільниці Дніпропетровської області.

Переваги сорту Кара-Даг : стійкість до полягання, порівняна скоростиглість, дружність досягання, високі технологічні властивості зерна.

СОРТ СТЕПОВА

Сорт виведений разом з Дослідною станцією рису УААН, методом родинного побору із гібридної популяції сортів Галея і Космея. В державному сортовипробуванні з 1993 року. Середньоранньостиглий. Вегетаційний період 78-80 днів, починає урожай на 22 добу.

Висота рослин 95-99 см. Вузлів на стеблі 10-12, гілок 2-3, в т.ч. 1-го порядку 1-2, суцвіть 15-18.

Форма рослини звичайна. Квітки і бутони блідо-рожеві середнього розміру.

Плоди середньокрупні, округлої форми із слабо помітними крилами, верхівка витягнута, коричневі з ледве помітним малюнком.

Маса 1000 зерен 25,4-28,0 г, вирівняність зерна 54%, плівчастість 21,2%, вихід крупи 72,0-73,0%.

Урожайність висока. Максимальний урожай 42,0 ц/га, сорт дав у 1993 році на Васильківській сортодільниці Київської області. Характеризується посухостійкістю і придатністю до вирощування в умовах зрошувального землеробства.

Переваги сорту Степова: висока потенціальна урожайність, придатність до вирощування в літніх посівах в агроеліоративному полі рисової сівоzmіни на зрошенні, та в проміжних посівах Лісостепу, посухостійкість.

**БАЖАЄМО
ПРОЦВІТАННЯ!**

